

24.8.2021

LUONNOS

Alijäämän kattamiskauden pidentämisen hakeminen

PERUSTIEDOT

Kunta/kuntayhtymä: 399 Laihia

Kunnan/kuntayhtymän yhteyshenkilön tiedot

- Nimi: Sinikka Alamylläri
- Sähköpostiosoite: sinikka.alamyllari@laihia.fi
- Puhelinnumero: 050-5737995

HAKEMUS

A. Selvitys covid-19 -epidemiasta kunnalle/kuntayhtymälle aiheutuneista taloudellisista vaikutuksista (nettovaikutukset).

Talousarviovuodelle 2020 ja taloussuunnitelmavuodelle 2021 arvioidut (Kuntaliiton taulukko) verotuotot eivät toteutuneet koronaepidemiasta johtuen. Varhaiskasvatusmaksuja ja kotipalvelumaksuja jäi toteutumatta. Lisäksi useisiin kustannuseriin tuli korotuksia.

Eritelty liitteessä 1.

Verotuottojen kehitys on ensiarvoisen tärkeää Laihian kunnan taloudelle. Vuoden 2020 verotulot jäivät talousarvioon kirjattusta. Talousarvioon 2021 kunnan oli kirjattava matalampi tuotto, mihin taloussuunnitelmassa oli varauduttu. Koronapandemian vaikutuksesta riittävien verotuottojen kertyminen on edelleen epävarmaa.

Erikoissairaanhoidopiirin kustannukset ovat nousseet heinäkuuhun 2021 mennessä yli 500 000 euroa edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Osasyynä koronasta johtuvat lisäykset. Lisäksi koronapandemia aiheuttaa tulevaisuudessa hoitovelkaa, jonka kustannuksia ei tässä vaiheessa osata edes arvioida.

A1 Epidemiasta aiheutuneet kustannusten ja tuottojen muutokset eriteltyinä (esimerkiksi tuottojen ja kulujen vertailu aikaisempien vuosien tuloslaskelman vastaavia tuottoja ja kuluja koskeviin tietoihin tai toteumaennusteen vertailu alkuperäiseen talousarvioon).

Eritelty liitteessä 1.

A2 Epidemian johdosta valtiolta saatu tuki (saadut peruspalvelujen valtionosuuden lisäykset, yhteisöveron jako-osuuden korotus sekä muut valtiolta saadut tuet).

Vuoden 2020 talousarvion valtionosuudeksi ennustettiin 16 060 969 euroa (Kuntaliiton excel)

Valtionosuuden toteuma ilman harkinnanvaraista valtionosuutta oli 18 472 517.

Valtionosuuden lisäys oli siten 2 411 548 euroa.

Lisäksi kunta sai harkinnanvaraisen valtion osuuden 800 000 euroa.

B. Hakemisvuoden tuloslaskelman ennuste ja ennuste taseen kertyneestä alijäämästä.

Talousarvion loppusumma vuodelle 2021 on 924 540 euroa

Kuntatilastoinnin 30.6.2021 tilinpäätösennuste on 804 088 euroa

Lopulliseen tilinpäätökseen vaikuttaa todella paljon erikoissairaanhoidon kustannusten kehittyminen sekä verotulojen kehittyminen.

31.12.2020 kumulatiivinen alijäämä on 560 754 euroa.

C. Perustelut miksi kunta/kuntayhtymä ei omilla toimenpiteillään ole voinut kattaa taseeseensa kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa (esim. suunniteltujen toimenpiteiden toteutumattomuus).

Verokertymän toteutumattomuus johtui koronapandemiasta, samoin varhaiskasvatus- ja kotipalvelutuottojen lasku. Liitteessä 1 olevien kustannuserien kasvu johtui niin ikään koronapandemiasta.

Erikoissairaanhoidon menojen kasvu on ollut iso ja niihin on kunnan erittäin vaikea vaikuttaa.

Tulevaisuuden hoitovelan kustannuksia on lisäksi mahdoton arvioida. Syksy on tuonut mukanaan koronapandemian neljännen aallon ja nyt on jo näkyvissä kouluilla tapahtuvia karanteeneja ja etäopetukseen siirtymistä. Loppuvuoden ennuste on epävarma ja tilanne voi kääntyä vielä arvioitua huonompaan suuntaan.

D. Kunnan/ kuntayhtymän oma suunnitelma talouden tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä (keskeiset päätetyt ja suunnitellut toimenpiteet kuvattuna tässä).

Laihian kunta ei enää tuota vanhusten ja vammaisten asumispalvelua ja niihin liittyviä ateriapalveluja itse. Toiminta ja henkilökunta siirrettiin liiketoimintasiirtona kunnan ja yksityisen yrityksen yhdessä omistamaan osakeyhtiöön 1.9.2018 alkaen. Vakinaista henkilökuntaa siirtyi 72 henkilöä. Muutos tarkoittaa henkilöstökustannuksissa noin 3 976 166 euron vähennystä vuodessa. Kyseisen ajanjakson jälkeen vanhusten ja vammaisten asumispalvelu on tuotettu palvelusetelillä.

Laihian kunta on myynyt yksityiselle sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestäjälle yritykselle kolme rakennusta, joissa aiemmin toimi vanhusten ja vammaisten asumispalvelut sekä ateriapalvelut. Rakennukset myytiin tase-arvoilla, joten myyntivoittoa kaupasta ei syntynyt. Ulkopuolisen arvioijan mukaan kyseisten rakennusten arvo oli paljon pienempi, mikä oli myyntihinta. Rakennukset eivät siis

jääneet rasittamaan kunnan käyttöomaisuutta ja poistopohjaa. Myynnistä johtuvat poistojen vähennykset ovat noin 150 000 euroa vuodessa. Mikäli maakunnallinen sote-ratkaisu toteutuu, eivät rakennukset jää kunnan omistukseen mahdolliselle vajaakäytölle. Lisäksi yksityinen toimija on kaupan jälkeen saneerannut kaksi rakennusta ja rakentanut myös täysin uuden rakennuksen. Näitä investointeja kunta ei olisi kyennyt tekemään itse.

Laihian kunta on joutunut nostamaan kunnallisveroprosenttiaan viimeisen kymmenen vuoden aikana huomattavasti. Myös kiinteistöveroprosentteja on nostettu.

vuosi	kunnallisveroprosentti
2009 – 2011	19,50
2012	19,75
2013	20,00
2014	20,75
2015 – 2016	21,50
2017 – 2019	21,75

Laihian kunta on myynyt omistamansa Paloaseman ja Yritystalojen kiinteistöt tytäryhteisölleen. Omistus siirtyi 1.9.2019. Päätöksen myötä kunnalle syntyi myyntivoittoa noin 700 000 euroa. Vuosittaiset poistot vähenivät myynnin seurauksena noin 54 500 euroa. Lisäksi kunta on siirtänyt apportilla omistamansa Biokaasulaitoksen tytäryhteisölleen. Omistus siirtyi 1.1.2020. Siirron myötä kunnalle syntyi myyntivoittoa noin 300 000 euroa. Vuosittaiset poistot vähenivät noin 27 000 euroa. Kunta on siirtänyt apportisiirtona omistamansa Palveluasuntojen kiinteistöt tytäryhtiölleen. Omistus siirtyi 25.1.2021. Siirron myötä myyntivoittoa syntyi 524 970 euroa. Vuosittaiset poistot vähenivät noin 100 000 euroa.

Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 15.6.2020 vähentää äänestysalueet kuudesta neljään. Arvioitu säästö noin 3 000 euroa / vaali. Samassa kokouksessa kunnanvaltuusto päätti siirtää kaikki sote-toiminnot Pohjanmaalle perustettuun Pohjanmaan Hyvinvointikuntayhtymään 1.1.2022 alkaen.

Kunnanhallitus on kokouksessaan 8.6.2020 esittänyt seuraavia talouden tasapainottamistoimenpiteitä.

Kunnanhallitus päätti seuraavista nopeasti vaikuttavista toimenpiteistä talouden tasapainotukseksi:

- Kunnanhallitus edellyttää sivistys- ja varhaiskasvatuslautakunnalta suunnitelmaa vuoden 2020 loppuun mennessä siitä, miten esiopetus järjestetään lukuvuodesta 2021–2022 eteenpäin. Tavoitteena on kahden esiopetusryhmän väheneminen lukuvuoden 2019–2020 tasoon nähden. Euromääräisesti tavoite tarkoittaa vähintään 100.000 euron vuosittaista säästöä.
- Kunnanhallitus edellyttää perusturvalautakunnalta asumispalveluiden palvelusetelin arvon tarkastelua tavoitteena alueellisen tason saavuttaminen. Vuosittainen säästötavoite on arviolta 150–200.000 euroa.
- Kunnanhallitus edellyttää tekniseltä lautakunnalta selvitystä mahdollisuuksista siirtyä yksityisteiden osalta uuteen toimintamalliin vuoden 2022 alusta lähtien. Vuosittainen säästötavoite on 100.000 euroa vuodesta 2022 lähtien.

- Kunnanhallitus evästää lautakuntia, että talousarvion 2021 ja taloussuunnitelman 2022–2024 investointitarpeita tarkastellaan erittäin kriittisesti ja pyritään siihen, että investointeja jaksotetaan mahdollisimman laajalle ajalle.
- Kunnanhallitus päättää, että kunta aloittaa koko henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut tuotannollisin ja taloudellisin syin. Neuvottelut koskevat osa-aikaistamisia, lomautuksia, irtisanomisia sekä organisaation uudelleen järjestämisiä. Yhteistoimintaneuvotteluilla yhdessä palvelutarpeen vähenemisen kanssa pyritään 700.000 euron henkilöstösäästöihin vuosina 2020–2021. Kunnanhallitus valtuuttaa henkilöstöpäällikön ilmoittamaan yhteistoimintaneuvotteluista henkilöstön edustajille ja henkilöstöpäällikön, talousjohtajan sekä kunnanjohtajan käyttämään kunnan puhevaltaa neuvotteluissa.

Kunnanhallitus päätti seuraavista pitkän tähtäimen toimenpiteistä talouden tasapainotukseksi:

Kunnanhallitus edellyttää sivistys- ja varhaiskasvatuslautakunnalta esitystä vuoden 2020 loppuun mennessä siitä, miten tulevaan perusopetuksen oppilasmäärän kehitystilanteeseen tullaan reagoimaan. Tavoitteena tulee olla perusopetusryhmien selkeä väheneminen lukuvuoteen 2026–2027 mennessä sekä kunnan tilojen tehokas käyttö. Kunnanhallitus määrittelee tarkemman säästöavoitteen tarkasteltuaan lautakunnan esitystä.

Kunnanvaltuusto käsitteli ja päätti hyväksyä tämän suunnitelman säästötoimenpiteistä kokouksessaan 15.6.2020.

Laihian kunnanvaltuusto on hyväksynyt talousarvion 2020 käsittelyn yhteydessä yksityiskohtaisen tasapainotussuunnitelman. Alla talousarviokirjan kirjaus asiasta:

1. Kokouskalenterit suunnitellaan ja kokousten kulku pyritään ohjaamaan kaikkien hallintokuntien osalta siten, että kokousten määrää ja kestoja kyetään pienentämään vuoden 2018 tasosta.
2. Uuden ikäihmisten asumispalveluyksikön valmistumisen myötä irtisanotaan vuokrasopimus Vanhustenkotiyhdistyksen kanssa.
3. Esiopetuksen ryhmien määrä vähennetään seitsemästä kuuteen lukuvuodeksi 2019–2020 sekä 2020–2021 ja viiteen lukuvuodeksi 2021–2022. (arvioitu säästövaikutus vuonna 2019 11.000 euroa, vuonna 2020 lisäksi 35.000 euroa ja vuonna 2021 lisäksi 35.000 euroa)
4. Perusopetuksen, erityisopetuksen sekä lukion kokonaistuntimäärää leikataan lukuvuoden 2018–2019 tasosta 2 % lukuvuodeksi 2019–2020 sekä 2020–2021. (arvioitu säästövaikutus vuonna 2019 50.000 euroa ja vuonna 2020 lisää 50.000 euroa)
5. Sivistystoimen avustajaresurssia leikataan kaksi henkilötyövuotta lukuvuoden 2018–2019 tasosta. Kyseisellä tasolla toimitaan ainakin lukuvuodet 2019–2020 sekä 2020–2021. (arvioitu säästövaikutus vuonna 2019 25.000 euroa ja vuonna 2020 lisää 25.000 euroa)
6. Koulukuljetusten kriteeristöä ja perusopetuksen järjestämistä tarkastellaan tavoitteena koulukuljetusten väheneminen lukuvuoden 2019–2020 alusta lähtien. (arvioitu säästövaikutus vuonna 2019 15.000 euroa ja vuonna 2020 lisää 15.000 euroa)
7. Sivistystoimen yksiköille asetetaan velvoite raportoida sijaisten käyttö lukukausittain. Pääsääntönä on, että sijaisia ei oteta alle kolmen päivän sijaisuuksiin. (arvioitu säästövaikutus 40.000 euroa)

8. Vähennetään ekopisteiden määrää hyötykäyttöaseman avaamisen myötä.

Näiden lisäksi kunnanhallitus päätti tasapainotuspäätöksessään:

Velvoittaa teknisen lautakunnan sekä vapaa-aikalautakunnan selvittämään päivystysten yhdistämisen mahdollisuuden tai vaihtoehtoisesti vapaa-aikaosaston päivystystä vaativien toimintojen hankkimisen ostopalveluna.

Tekninen lautakunta ryhtyy valmistelemaan mahdollisuutta palauttaa yksityisteiden hoito yksityistielain mukaiseksi.

Yksityisteiden hoidon osalta on mahdollisuus merkittäviin säästöihin. Tämän toimenpiteen mahdollisia säästöjä ei ole huomioitu talousarviossa 2019 eikä taloussuunnitelmassa 2020–2021.

Lisäksi kunnanhallitus päätti todeta, että talousarviossa ja -suunnitelmassa on mahdollista huomioida varhaiskasvatuksen resurssien pieneminen, kun huomioidaan vuosina 2015–2018 syntyneiden lasten määrän huomattava väheneminen aiempiin vuosiin verrattuna.

Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 24.8.2020 perustaa taloustyöryhmän, joka käy läpi kunnan kaikki toiminnot ja etsii säästömahdollisuuksia. Työryhmä esitteli tulokset lokakuussa 2020. Merkittävin kunnan talouteen vaikuttava tekijä tuloksissa oli tehdä selvitys kunnan oman kiinteistöhuollon henkilöstön siirrosta liikkeenluovutuksena kunnan tytäryhtiölle.

Kunnassa on alkanut alkuvuodesta 2021 selvitystyö kunnan oman kiinteistöhuollon henkilöstön siirrosta liikkeenluovutuksena kunnan tytäryhtiölle. Valtuustokauden päätös katkaisi selvitystyön, mutta sitä jatketaan uuden valtuuston astuttua tehtäviin.

Kunnassa on meneillään kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti koko henkilökunnan lomautus. Osa henkilökunnasta sitoutui vapaaehtoisin säästötoimenpiteisiin. Osa lomautuksista on jo toteutettu ja osa toteutetaan loppuvuoden 2021 aikana.

E. Muut huomiot ja lisätiedot.

Päiväys ja allekirjoitus Laihia xx.xx.2021

Liitteet: LIITE 1 Epidemiasta aiheutuneet kustannusten ja tuottojen muutokset eriteltyinä